

ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทย

พรรณนิภา อนรุชกรกุล และ สุวิมล เฮงพัฒนา

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

INEQUALITY OF LOCAL GOVERNMENT REVENUE IN THAILAND

Phannipha anuraksakornkul and Suwimon Hengpatana

Faculty of Economics, Srinakharinwirot University, Thailand

E-mail address: panniepannipha@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) 22 มิถุนายน 2562

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) 29 พฤษภาคม 2563

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) 26 มิถุนายน 2562

บทคัดย่อ

ความเหลื่อมล้ำเป็นปัญหาที่สำคัญของสังคมไทย และรัฐบาลมีนโยบายในการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำมาโดยตลอด รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แตกต่างกันเป็นสาเหตุที่สำคัญของปัญหาความไม่เท่าเทียมระหว่างกลุ่มและภายในกลุ่มจังหวัด งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แบ่งเป็นกลุ่มจังหวัด 5 กลุ่ม ตามผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว โดยใช้สัมประสิทธิ์จินีเป็นเครื่องมือในการวัดความเหลื่อมล้ำดังกล่าว ผลการวิเคราะห์พบว่ารายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเหลื่อมล้ำภายในกลุ่มของกลุ่มจังหวัดที่มีรายได้น้อยที่สุดสูงมาก และความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มจังหวัดมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นในช่วงปีการศึกษา ดังนั้น รัฐบาลควรปฏิรูปเงินอุดหนุนตามหลักความเสมอภาคเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในเชิงพื้นที่ โดยให้เงินอุดหนุนแบบผกผัน กล่าวคือ หากท้องถิ่นมีรายได้จากการจัดเก็บเองน้อย ก็ควรจัดสรรงบประมาณต่อหัวมากกว่าจังหวัดที่มีรายได้จากการจัดเก็บเองมากกว่า ซึ่งจะช่วยให้ท้องถิ่นมีรายได้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่น หรือในจังหวัดมากขึ้น

คำสำคัญ: ความเหลื่อมล้ำ รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มจังหวัด สัมประสิทธิ์จินี

Abstract

The disparity among social level is a problem in Thai society. The Thai government has implemented a policy to alleviate inequality and create more social fairness. The difference in local government income is one of the disparities among and between the local group. The purpose of this research was to analyze the inequality of the quintile group of provinces categorized by the gross provincial product per capita. Gini coefficient is a tool for measuring inequality. The results show that inequality within the lowest income group is

high compare to the higher income group. The inequality among income groups finds increased. Therefore, the government should reform the central government budget grant to local governments to reduce inequality in the local area. The locals with fewer taxes should be allocated more budgets than those with higher taxes. The budgeting reform will make the locals have more income to improve the quality of life of the local people in each province.

Keywords: Inequality, local government revenue, provincial group, Gini coefficient

บทนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นการจตุรูปแบบหรือการจัดระเบียบการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งกระทำบนหลักการที่รัฐกระจายอำนาจ (Decentralization) ไปให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือเรียกว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Self Government) ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ (วุฒิสาร ตันไชย, 2557) ซึ่งประกอบไปด้วยหลักการสำคัญอันเป็นองค์ประกอบหลายประการ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเป็นนิติบุคคลที่มีขอบเขตพื้นที่ของตนเอง มีสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้ง ตลอดจนมีภารกิจอำนาจหน้าที่เป็นของตนเองและมีความเป็นอิสระทางการคลัง ซึ่งหลักความเป็นอิสระในการคลังหรือการกระจายอำนาจทางการคลัง (Fiscal Decentralization) เป็นหลักการที่สำคัญประการหนึ่งเพราะเป็นหลักประกันความเป็นอิสระให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 78 กำหนดว่า “รัฐจะต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น และระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็น อปท.ขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น” (วุฒิสาร ตันไชย (2557) อ้างถึง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2556)) หน้าที่หนึ่งของ อปท. คือการจัดบริการสาธารณะที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดนั้น ๆ แต่กลับพบว่า การจัดสรรงบประมาณของรัฐไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละจังหวัดยังมีความเหลื่อมล้ำอยู่มาก ทำให้การจัดบริการสาธารณะในแต่ละจังหวัดแตกต่างกันไปด้วย นอกจากนั้นยังมีประเด็นของกฎหมายที่บังคับใช้ และการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการคลังท้องถิ่น กฎหมายที่มีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันไม่เกื้อหนุนต่อระบบการคลังท้องถิ่นทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้น เช่น ข้อจำกัดด้านรายได้ท้องถิ่นที่ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาท้องถิ่น ความแตกต่างของภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง อาทิ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย อากรฆ่าสัตว์ (กรณีที่มีโรงฆ่าสัตว์) ไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ นอกจากนั้น ประเพณีภาษียังกล่าวยังมีข้อจำกัดต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่มาก กรณีภาษีโรงเรือนและที่ดินเองก็ไม่ได้มีการปรับให้ทันกับสภาพความเป็นจริง แม้ว่าจะมีความพยายามในการจัดเก็บภาษีอย่างเต็มที่ แต่สภาพพื้นที่ไม่มีแหล่งของรายได้เพียงพอที่จะให้จัดเก็บได้ อปท.จึงมีความจำเป็นต้องพึ่งพาเงินอุดหนุนจากรัฐบาลอย่างมาก (อัชกรณ วังศ์ปรีดี, 2555) และ

ทำให้เกิดปัญหาตามมาคือปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงรายได้ของท้องถิ่นต่าง ๆ จากการจัดสรรเงินอุดหนุนเฉพาะกิจที่ขึ้นอยู่กับความสามารถของท้องถิ่นในการจัดทำโครงการเพื่อของบประมาณประเภทเงินอุดหนุน

ในการจัดสรรงบประมาณระหว่างจังหวัดควรเป็นไปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในมิติต่าง ๆ นั่นคือ รัฐต้องจัดสรรลงไปในพื้นที่ที่ประสบปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิต สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2552) ได้เสนอเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณแต่ละจังหวัด 4 มิติ (ประกอบด้วย มิติแรกคือจำนวนประชากรในจังหวัด (น้ำหนักการจัดสรรงบประมาณ ร้อยละ 25) โดยจังหวัดที่มีประชากรมากจะได้รับงบประมาณส่วนนี้มาก มิติที่สองคือ รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปี (น้ำหนักการจัดสรรงบประมาณ ร้อยละ 25) โดยจังหวัดที่มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนน้อยจะได้รับงบประมาณมาก มิติที่สามคือ สัดส่วนคนจนในจังหวัด (น้ำหนักการจัดสรรงบประมาณ ร้อยละ 25) โดยจังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนมาก จะได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อลดความเหลื่อมล้ำมาก โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือมีสัดส่วนคนจนสูงกว่าค่าเฉลี่ยรวมทั้งประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558) และมิติสุดท้ายคือ ดัชนีความก้าวหน้าของคน (น้ำหนักการจัดสรรงบประมาณร้อยละ 25) โดยจังหวัดที่มีดัชนีความก้าวหน้าของคนในระดับต่ำ จะได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อลดความเหลื่อมล้ำมาก ในปี 2560 (สำนักงานงบประมาณรัฐสภา, 2559) รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการบรรเทาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำมาโดยตลอด จะเห็นว่านโยบายของรัฐบาลในการจัดสรรงบประมาณให้กับจังหวัดที่ยากจนที่สุดพบว่าจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้รับการจัดสรรงบประมาณต่อหัวสูงที่สุด แต่อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2559 พบว่าแม่ฮ่องสอนได้รับงบประมาณต่ำที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558) เมื่อนำผลการจัดสรรงบประมาณเพื่อลดความเหลื่อมล้ำมาเปรียบเทียบกับระดับการพัฒนาตามดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index, HAI) พบว่า จังหวัดที่มีดัชนีความก้าวหน้าของคนในระดับที่สูงมาก ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 982.47 บาทต่อคน ส่วนจังหวัดที่ดัชนีความก้าวหน้าของคนในระดับต่ำมาก ได้รับการจัดสรรงบประมาณโดยเฉลี่ย 1,907.02 บาทต่อคน (หรือมากกว่าจังหวัดที่มีดัชนีการพัฒนาในระดับสูงมากประมาณหนึ่งเท่าตัว) ดังนั้นการจัดสรรงบประมาณจะแปรผกผันกับระดับการพัฒนาของแต่ละจังหวัด ที่ใช้ระดับความก้าวหน้าในการพัฒนามนุษย์ตามดัชนีความก้าวหน้าของคน (HAI) และความยากจนของแต่ละจังหวัด

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของ อปท. เพื่อเป็นการพิสูจน์เชิงประจักษ์ว่ารายได้ของ อปท.ทั้ง 3 ส่วน คือ รายได้ที่ อปท. จัดเก็บเอง รายได้ที่รัฐบาลจัดเก็บและแบ่งให้ และเงินอุดหนุนจากรัฐบาล มีความไม่เท่าเทียมกันในแต่ละกลุ่มจังหวัด อันจะทำให้เกิดความเข้าใจในสถานะความเหลื่อมล้ำ ซึ่งสถานการณ์ความไม่เท่าเทียมกันของกลุ่มจังหวัดอาจชี้ให้เห็นถึงปัญหาการจัดสรรงบประมาณ ทั้งนี้เพื่อเสนอข้อคิดเห็นเชิงปฏิรูปนโยบายสาธารณะเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ให้ผู้กำหนดนโยบายใช้ในการปฏิรูปนโยบายสาธารณะที่สามารถลดความเหลื่อมล้ำได้ เช่น การปฏิรูปภาษี การจัดสรรงบประมาณ เป็นต้น

วัตถุประสงค์

วิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับกลุ่มจังหวัด โดยใช้ข้อมูลในปีงบประมาณ 2552 – 2559

วิธีการศึกษา

โครงสร้างรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รายได้ของ อปท. ประกอบด้วยรายได้ทั้งภาษีและที่ไม่ใช่ภาษี (สกนธ์ วรรณวัฒนา, 2559) อปท. มีอำนาจตามกฎหมายในการเพิ่มแหล่งรายได้และรับรายได้ที่โอนจากรัฐบาลกลาง รายได้จากภาษีประกอบด้วยภาษีที่เรียกเก็บในท้องถิ่น ภาษีที่เก็บเพิ่ม และภาษีที่เรียกเก็บจากส่วนกลาง รายได้ที่ไม่ใช่ภาษีคือค่าธรรมเนียม ค่าปรับและค่าใช้จ่าย ในงานวิจัยนี้ใช้รายได้ของรัฐบาลท้องถิ่น (อปท.) ตามแหล่งรายได้ซึ่งแบ่งได้ 3 แหล่ง (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2559) คือ

1) รายได้ที่ อปท. จัดเก็บเอง (Local Taxation) รวมถึงภาษีที่เรียกเก็บในท้องถิ่น (Locally Levied Taxes) (ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย และอากรฆ่าสัตว์) และรายได้ที่ไม่ใช่ภาษีอากร (ค่าธรรมเนียมกำจัดขยะฯ ค่าใบอนุญาตก่อสร้าง และปรับปรุงอาคาร)

2) รายได้ที่รัฐบาลจัดเก็บและแบ่งให้ (Central Government Transfer) ประกอบด้วย ภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บให้ (Surcharge Taxes) หรือแบ่งให้ (Shared Taxes) (ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีสรรพสามิต และภาษีสุรา ภาษีการพนัน ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน เป็นภาษีที่รัฐจัดเก็บและแบ่งให้)

3) เงินอุดหนุน (Central Government Grant) ประกอบด้วยเงินอุดหนุนทั่วไป เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ และเงินอุดหนุนเฉพาะกิจกรรมพิเศษ

ดังนั้นการที่ (1) คือ

$$TR_j = \sum_{i=1}^k R_{1ij} + \sum_{i=1}^k R_{2ij} + \sum_{i=1}^k R_{3ij} \quad (1)$$

กำหนดให้

TR_j = รายได้รวมของ อปท. ในแต่ละกลุ่มจังหวัด (ล้านบาท)

R_{1ij} = รายได้ที่ อปท. จัดเก็บเอง (Local Taxation) (ล้านบาท)

R_{2ij} = รายได้ที่รัฐบาลจัดเก็บและแบ่งให้ (Central Government Transfer) (ล้านบาท)

R_{3ij} = เงินอุดหนุน (Central Government Grant) (ล้านบาท)

$j=1,2,3,...,5$, j = กลุ่มจังหวัด 5 กลุ่ม

$i=1,2,3,...,k$, i = ลำดับของจังหวัดที่อยู่ในแต่ละกลุ่มจังหวัด

การวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำ

การวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำทางการคลังด้านรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ใช้ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีงบประมาณ 2552-2559 ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ รายได้ที่ อปท. จัดเก็บเอง รายได้ที่รัฐบาลจัดเก็บและแบ่งให้ และเงินอุดหนุนจากรัฐบาล การจัดแบ่งกลุ่มจังหวัดแบ่งตามขั้นรายได้ออกเป็น 5 กลุ่มจังหวัด (Quintile) จากผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ณ ราคาตลาด ต่อหัวต่อปี (Gross Provincial Product at Current Market Price per capita: GPP) ในปี พ.ศ.2557 เป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่ม ดังตารางที่ 1 โดยไม่รวมกรุงเทพมหานคร และรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเมืองพัทยารวมอยู่ในจังหวัดชลบุรี แบ่งเป็น

1. กลุ่มจังหวัดรายได้สูงมาก GPP ระหว่าง 190,240 – 1,031,237 บาทต่อหัวต่อปี
2. กลุ่มจังหวัดรายได้สูง GPP ระหว่าง 113,123 – 190,206 บาทต่อหัวต่อปี
3. กลุ่มจังหวัดรายได้ปานกลาง GPP ระหว่าง 90,787 – 113,089 บาทต่อหัวต่อปี
4. กลุ่มจังหวัดรายได้น้อย GPP ระหว่าง 63,884 – 90,754 บาทต่อหัวต่อปี
5. กลุ่มจังหวัดรายได้น้อยมาก GPP ระหว่าง 0 – 44,033 บาทต่อหัวต่อปี

ตารางที่ 1 การแบ่งจังหวัดตามกลุ่มรายได้

กลุ่มจังหวัด	จังหวัด
รายได้สูงที่สุด	- ภาคเหนือ ประกอบด้วย จังหวัดลำพูน - ภาคกลาง ประกอบด้วย จังหวัดระยอง ชลบุรี พระนครศรีอยุธยา สมุทรสาคร สมุทรปราการ สระบุรี นครปฐม ปทุมธานี ฉะเชิงเทรา จันทบุรี ราชบุรี และปราจีนบุรี - ภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดภูเก็ต และกระบี่
รายได้สูง	- ภาคเหนือ ประกอบด้วย จังหวัดกำแพงเพชร และเชียงใหม่ - ภาคกลาง ประกอบด้วย จังหวัดนนทบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ตราด สิงห์บุรี เพชรบุรี ลพบุรี นครสวรรค์ และกาญจนบุรี - ภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดสุราษฎร์ธานี พังงา ชุมพร สงขลา สตูล
รายได้ปานกลาง	- ภาคเหนือ ประกอบด้วย จังหวัดพิษณุโลก ลำปาง และตาก - ภาคกลาง ประกอบด้วย จังหวัดสมุทรสงคราม อุทัยธานี อ่างทอง พิจิตร นครนายก สุพรรณบุรี และชัยนาท - ภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดนครศรีธรรมราช ระนอง ยะลา และตรัง - ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย จังหวัดขอนแก่น และนครราชสีมา
รายได้น้อย	- ภาคเหนือ ประกอบด้วย จังหวัดพะเยา สุโขทัย อุตรดิตถ์ และเชียงราย

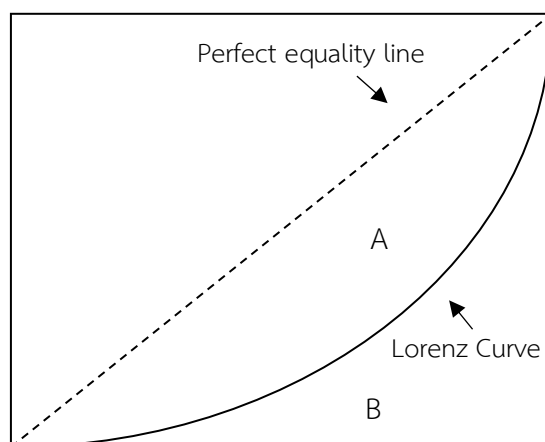
กลุ่มจังหวัด	จังหวัด
	- ภาคกลาง ประกอบด้วย จังหวัด และเพชรบูรณ์ - ภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดปัตตานี - ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย จังหวัดหนองคาย เลย และอุดรธานี
รายได้น้อยมาก	- ภาคเหนือ ประกอบด้วย จังหวัดแม่ฮ่องสอน น่าน และแพร่ - ภาคกลาง ประกอบด้วย จังหวัดสระแก้ว - ภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดนราธิวาส และพัทลุง - ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย จังหวัดมหาสารคาม ร้อยเอ็ด บุรีรัมย์ สุรินทร์ มุกดาหาร บึงกาฬ ชัยภูมิ กาฬสินธุ์ นครพนม อุบลราชธานี อำนาจเจริญ - จังหวัดยโสธร สกลนคร ศรีสะเกษ และหนองบัวลำภู

ที่มา: จากการคำนวณและการจัดแบ่งกลุ่มโดยผู้วิจัย

การวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะพิจารณาจากการจำแนกกลุ่มรายได้ออกเป็น 5 กลุ่ม (Quintile) เพื่อเปรียบเทียบความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ใช้การวัดความเหลื่อมล้ำโดยค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient) หรือสัมประสิทธิ์จีนิ ซึ่งอาศัยข้อมูลของการกระจายรายได้จำแนกตามกลุ่มประชากร เป็นเครื่องมือสำหรับการวัดความไม่เท่าเทียมในรูปของสัดส่วน (Ratio) ที่คำนวณจากการใช้ค่าของพื้นที่ระหว่างเส้นลอเรนซ์ (Lorenz Curve) ของการกระจายรายได้กับเส้นการกระจายรายได้สัมบูรณ์เป็นตัวตั้ง และค่าของพื้นที่ใต้เส้นการกระจายรายได้สัมบูรณ์ทั้งหมดเป็นตัวหาร ซึ่งค่าดังกล่าวมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 หากค่าสัมประสิทธิ์จีนิเท่ากับ 0 จะแสดงถึงการกระจายรายได้ที่เท่าเทียมกัน ถ้าค่าสัมประสิทธิ์จีนิเพิ่มสูงขึ้นจะแสดงถึงความเหลื่อมล้ำของรายได้ที่เพิ่มขึ้น หรือกล่าวถึงนัยหนึ่งก็คือ หากค่ายิ่งเข้าใกล้ 1 มากเท่าไร แสดงว่าความไม่เท่าเทียมยิ่งมีมากขึ้น (Todaro, M. P., & Smith, S. C., 2015)

สัมประสิทธิ์จีนิ (ตามชื่อผู้ค้นคิดชื่อ Corrado Gini) เป็นที่นิยมใช้อย่างกว้างขวาง จากที่มีค่าระหว่าง 0 ถึง 1 กรณี Gini = 0 สอดคล้องกับเส้นลอเรนซ์ 45 องศาคือเท่าเทียมกัน (perfect equality) กรณีที่ค่า Gini = 1 หมายถึงความเหลื่อมล้ำมากที่สุด แต่โดยทั่วไป Gini coefficient มักจะอยู่ระหว่าง 0.2 ถึง 0.5 (ดิเรก ปัทมศิริวัฒน์, 2558) วิธีการนี้เป็นวิธีการเบื้องต้นที่สุดในการประเมินความไม่เท่าเทียมกันทางรายได้และสามารถจำแนกความแตกต่างของการกระจายรายได้ตามแหล่งที่มาของรายได้ นอกจากนี้สัมประสิทธิ์จีนิยังมีคุณสมบัติอีกหลายประการ เช่น มีความเป็นอิสระของค่าเฉลี่ย มีความเป็นอิสระของขนาดของประชากร และมีความสมมาตรของข้อมูล เป็นต้น

Cumulative proportion of income (%)

Cumulative proportion of population (%)

ภาพที่ 1 เส้นลอเรนซ์ (Lorenze Curve)

ที่มา: Todaro, M. P., & Smith, S. C. (2015)

จากภาพที่ 1 แกนนอนแสดงถึงประชากรสะสมเทียบกับสัดส่วนรายได้สะสมในแกนตั้ง ในงานวิจัยฉบับนี้คือสัดส่วนสะสมของกลุ่มจังหวัดโดยเรียงจากรายได้ของ อบท.ในกลุ่มจังหวัดนั้น ๆ จากกลุ่มจังหวัดที่ยากจนที่สุดถึงร่ำรวยที่สุด (0 ถึง ร้อยละ 100) และนำสัดส่วนสะสมของรายได้ของ อบท.นั้นมา plot ทางแกนตั้ง เส้นตามจุดที่ plot เรียกว่า Lorenz curve การวัดการกระจายรายได้เป็นส่วนระหว่างพื้นที่ใต้ Lorenz curve กับพื้นที่สามเหลี่ยมใต้เส้น perfect equality ซึ่งค่า Gini จะเท่ากับ $A/(A+B)$

หากรายได้ของคนในสังคมเท่ากันหมดแล้ว บุคคลที่จนที่สุดจะมีรายได้เท่ากับบุคคลที่รวยที่สุดหมายความว่า เส้นลอเรนซ์จะเป็นเส้นที่มีลักษณะเป็นเส้น 45 องศา (Perfect equality line) หรือมีความเท่าเทียม เช่น ประชากร ร้อยละ 10 มีรายได้ ร้อยละ 10 ประชากร ร้อยละ 20 มีสัดส่วนรายได้ ร้อยละ 20 เป็นต้น (ดิเรก ปัทมศิริวัฒน์, 2558) ในทางกลับกันกรณีไม่มีความเท่าเทียมกันทางด้านรายได้เลยนั้น หากบุคคลหนึ่งถือครองรายได้ทั้งหมดที่มีอยู่ในสังคม และบุคคลอื่นๆ ในสังคมไม่มีรายได้เลย เส้นลอเรนซ์จะมีลักษณะเป็นเส้นลากจากแกนนอนแล้วเปลี่ยนเป็นเส้นแกนตั้ง ทั้งนี้หากพื้นที่ระหว่างเส้นลอเรนซ์กับเส้น 45 องศาแคบลงจะบ่งบอกถึงความไม่เท่าเทียมที่ลดลง จึงสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือชี้วัดความไม่เท่าเทียมได้ในรูปของสัมประสิทธิ์จีนิ กล่าวคือ หากมีประชากร n คน ซึ่งมีรายได้เท่ากับ y ($i = 1, \dots, n$ และ $y_i < y_j$ สำหรับ $i < j$) และรายได้เฉลี่ย μ ดังนั้นสัมประสิทธิ์จีนิจึงสามารถแสดงในสมการที่ 2 คือ

$$G = \frac{1}{2n^2\mu} \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n |y_i - y_j| \quad (2) QOL_n^t = \beta_0 + \beta_1 BUD_n^t + \beta_2 POC_n^t + \beta_3 GDP_n^t + \beta_4 GPP_n^t + \beta_5 INC_n^t + \beta_5 TAX_n^t$$

$$G = 1 + \frac{1}{n} - \frac{1}{n^2\bar{y}} (y_1 + 2y_2 + 3y_3 + \dots + ny_n)$$

โดยถ้าหาก $G = 1$ (หรือร้อยละ 100) หมายความว่า บุคคลหนึ่งบุคคลครอบครองรายได้ทั้งหมดของสังคม หรือแสดงความไม่เท่าเทียมกันอย่างสมบูรณ์ และถ้าหาก $G = 0$ ย่อมหมายความว่า ทุกบุคคลในสังคมมีรายได้เท่าเทียมกันหมด หรือแสดงความเท่าเทียมกันอย่างสมบูรณ์

ผลการศึกษา

รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

งานวิจัยฉบับนี้ใช้รายได้ อปท.ซึ่งประกอบด้วย 3 แหล่ง คือ รายได้ที่ อปท. จัดเก็บเอง (R_1), รายได้ที่รัฐบาลจัดเก็บและแบ่งให้ (R_2) และเงินอุดหนุน (R_3) ในแต่ละกลุ่มมาใช้ในการวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำทางการคลัง จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มจังหวัดที่มีรายได้สูงที่สุดมีความสามารถในการจัดเก็บรายได้มากกว่ากลุ่มอื่น ปี 2552 กลุ่มจังหวัดที่มีรายได้สูงที่สุดมีรายได้ที่ อปท.จัดเก็บเองร้อยละ 13.75 ของรายได้รวมของ อปท. ส่วนกลุ่มจังหวัดที่มีรายได้น้อยที่สุด มีรายได้ที่ อปท.จัดเก็บเองร้อยละ 3.82 ของรายได้รวมของ อปท. ต่อมาในปี 2559 กลุ่มรายได้สูงที่สุดมีรายได้ที่ อปท.จัดเก็บเองร้อยละ 14.40 ของรายได้รวมของ อปท. กลุ่มรายได้น้อยที่สุดมีรายได้ที่ อปท.จัดเก็บเองร้อยละ 4.26 ของรายได้รวมของ อปท. จะเห็นว่าอัตราการเพิ่มของการจัดเก็บรายได้เองน้อยมากในกลุ่มนี้

รายได้ที่รัฐบาลจัดเก็บและแบ่งให้ถูกถ่ายโอนไปยังกลุ่มจังหวัดที่มีรายได้สูงที่สุดมากกว่ากลุ่มจังหวัดที่มีรายได้น้อยที่สุด ข้อมูลในปี 2552 กลุ่มกลุ่มจังหวัดที่มีรายได้สูงที่สุดได้รับรายได้ที่รัฐบาลจัดเก็บและแบ่งให้ร้อยละ 49.56 ของรายได้รวมของ อปท. ในขณะที่กลุ่มกลุ่มจังหวัดที่มีรายได้น้อยที่สุดได้รับรายได้ที่รัฐบาลจัดเก็บและแบ่งให้ร้อยละ 39.15 ของรายได้รวมของ อปท. ต่อมาในปี 2559 กลุ่มกลุ่มจังหวัดที่มีรายได้สูงที่สุดได้รับรายได้ที่รัฐบาลจัดเก็บและแบ่งให้ร้อยละ 51.09 ของรายได้รวมของ อปท. กลุ่มกลุ่มจังหวัดที่มีรายได้น้อยที่สุดได้รับรายได้ที่รัฐบาลจัดเก็บและแบ่งให้ร้อยละ 41.11 ของรายได้รวมของ อปท.

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาเงินอุดหนุนจากรัฐบาลในกลุ่มจังหวัดที่มีรายได้น้อยที่สุดพบว่าได้รับการจัดสรรมากกว่ากลุ่มจังหวัดที่มีรายได้สูงที่สุดเนื่องจากประชาชนในกลุ่มจังหวัดที่มีผู้มีรายได้น้อยจำเป็นต้องพึ่งพารัฐบาลสูงกว่า ในปี 2552 กลุ่มจังหวัดที่มีรายได้สูงที่สุดได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลร้อยละ 36.69 ของรายได้รวมของ อปท. ในขณะที่กลุ่มจังหวัดที่มีรายได้น้อยที่สุดได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลร้อยละ 57.03 ของรายได้รวมของ อปท. และต่อมาในปี 2559 กลุ่มจังหวัดที่มีรายได้สูงที่สุดได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลร้อยละ 34.51 ของรายได้รวมของ อปท. ในขณะที่กลุ่มจังหวัดที่มีรายได้น้อยที่สุดได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลร้อยละ 54.64 ของรายได้รวมของ อปท.

ตารางที่ 2 รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปีงบประมาณ	รายได้ของ อบท. (ล้านบาท)										
	แหล่งรายได้	Y ₁	สัดส่วน(%)	Y ₂	สัดส่วน(%)	Y ₃	สัดส่วน(%)	Y ₄	สัดส่วน(%)	Y ₅	สัดส่วน(%)
2552	R ₁	10,421.13	13.75	3,902.32	8.61	3,254.23	6.23	2,639.24	4.99	2,337.26	3.82
	R ₂	37,553.29	49.56	20,085.58	44.30	22,512.12	43.07	21,024.62	39.73	23,960.66	39.15
	R ₃	27,803.69	36.69	21,352.80	47.09	26,503.38	50.71	29,259.13	55.29	34,901.99	57.03
	รวมรายได้	75,778.11	100.00	45,340.69	100.00	52,269.73	100.00	52,922.99	100.00	61,199.91	100.00
2554	R ₁	13,393.36	14.27	6,462.65	11.40	3,613.30	5.95	2,717.33	4.65	2,922.56	4.16
	R ₂	49,602.98	52.86	26,198.90	46.21	27,534.75	45.34	25,884.31	44.27	30,574.32	43.49
	R ₃	30,839.89	32.87	24,034.78	42.39	29,581.24	48.71	29,862.75	51.08	36,810.91	52.36
	รวมรายได้	93,836.23	100.00	56,696.64	100.00	60,729.60	100.00	58,464.08	100.00	70,307.79	100.00
2557	R ₁	16,575.61	13.56	5,607.84	7.69	4,656.62	5.57	3,591.22	4.57	3,553.06	3.64
	R ₂	65,158.09	53.30	34,509.87	47.30	38,342.81	45.86	35,097.37	44.69	40,712.72	41.76
	R ₃	40,524.17	33.15	32,844.90	45.02	40,601.15	48.57	39,852.18	50.74	53,221.81	54.59
	รวมรายได้	122,258.19	100.00	72,962.62	100.00	83,600.59	100.00	78,541.10	100.00	97,487.59	100.00
2559	R ₁	19,705.56	14.40	6,189.51	7.75	5,263.49	5.77	4,042.40	4.70	4,394.23	4.26
	R ₂	69,942.66	51.09	35,681.53	44.66	38,500.72	42.20	34,848.44	40.49	42,417.22	41.11
	R ₃	47,242.35	34.51	38,030.79	47.60	47,465.79	52.03	47,165.75	54.81	56,377.30	54.64
	รวมรายได้	136,890.57	100.00	79,901.84	100.00	91,230.35	100.00	86,056.94	100.00	103,188.39	100.00

ที่มา: จากการคำนวณโดยผู้วิจัย

หมายเหตุ: 1) R₁ = รายได้ที่ อบท. จัดเก็บเอง, R₂ = รายได้ที่รัฐบาลจัดเก็บและแบ่งให้ และ R₃ = เงินอุดหนุน

2) Y₁ = กลุ่มรายได้สูงที่สุด, Y₂ = กลุ่มรายได้สูง, Y₃ = กลุ่มรายได้ปานกลาง, Y₄ = กลุ่มรายได้น้อย

และ Y₅ = กลุ่มรายได้น้อยที่สุด

ผลการวิเคราะห์ภายในกลุ่มจังหวัด (Within provincial group)

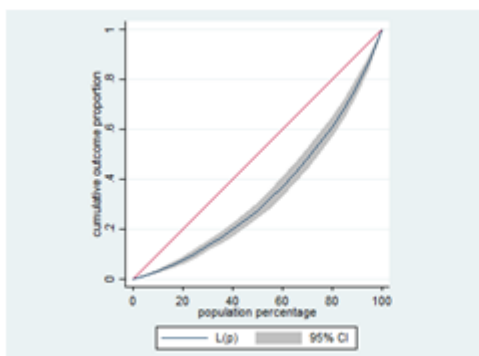
ผลการวิจัยจากตารางที่ 3 พบว่าความเหลื่อมล้ำภายในกลุ่มจังหวัดยังคงสูงในกลุ่มจังหวัดที่มีรายได้น้อยที่สุด (0.321-0.335) ส่วนกลุ่มจังหวัดที่มีรายได้สูงที่สุดความเหลื่อมล้ำมีแนวโน้มลดลง (0.257 ในปี 2554 เป็น 0.244 ในปี 2559) และในกลุ่มจังหวัดที่มีรายได้สูงปานกลางและต่ำความเหลื่อมล้ำเพิ่มขึ้นในทุกกลุ่ม หากพิจารณาข้อมูลรายได้ของ อบท. ของกลุ่มจังหวัดที่มีรายได้สูงที่สุดมีรายได้ของ อบท. สูงกว่ากลุ่มจังหวัดที่มีรายได้น้อยที่สุด เช่นในปี 2557 กลุ่มจังหวัดที่มีรายได้สูงที่สุด อบท. มีรายได้ 122,258.19 ล้านบาท ในขณะที่กลุ่มจังหวัดที่มีรายได้น้อยที่สุด อบท. มีรายได้ 97,487.59 ล้านบาท ต่อมาในปี 2559 กลุ่มจังหวัดที่มีรายได้สูงที่สุด อบท. มีรายได้ 136,890.57 ล้านบาท ในขณะที่กลุ่มจังหวัดที่มีรายได้น้อยที่สุดนั้น อบท. มีรายได้ 103,188.39 ล้านบาท เมื่อพิจารณาในกลุ่มจังหวัดที่มีรายได้น้อยที่สุดที่มีจังหวัดแม่ฮ่องสอนและบุรีรัมย์อยู่ในกลุ่มเดียวกันนั้น จะเห็นว่าในปี 2552 รายได้ที่ อบท. จัดเก็บเองของจังหวัดแม่ฮ่องสอนเท่ากับ 48.94 ล้านบาท ขณะที่จังหวัดบุรีรัมย์มีรายได้ที่ อบท. จัดเก็บเอง จำนวน 241.76 ล้านบาท (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2552) ทั้งนี้เนื่องจากแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดในภาคเหนือที่อยู่ห่างจากเขตอุตสาหกรรม ในขณะที่จังหวัดบุรีรัมย์เป็นจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เป็นที่ตั้งของอุทยานประวัติศาสตร์ มีแหล่ง

ท้องถิ่นที่สำคัญของประเทศ และมีสนามฟุตบอลและสนามแข่งรถระดับนานาชาติ มีการแข่งขันระดับนานาชาติถือเป็นการนำรายได้เข้าสู่จังหวัดเป็นจำนวนมาก ความแตกต่างของรายได้ที่ อปท.จัดเก็บเองนี้อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันภายในกลุ่มได้

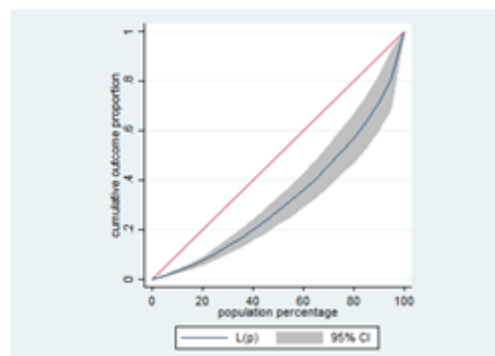
ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์จีไนของรายได้รวมของ อปท. ภายในกลุ่มจังหวัด

ปีงบประมาณ	ค่าสัมประสิทธิ์จีไน				
	กลุ่มรายได้สูงที่สุด	กลุ่มรายได้สูงปานกลาง	กลุ่มรายได้ปานกลาง	กลุ่มรายได้น้อย	กลุ่มรายได้น้อยที่สุด
2552	0.2387	0.2566	0.2965	0.3353	0.3547
2554	0.2573	0.2321	0.2851	0.3095	0.3213
2557	0.2649	0.2641	0.2866	0.3078	0.3397
2559	0.2447	0.2657	0.3084	0.3341	0.3358

ที่มา: จากการคำนวณของผู้วิจัย

(กลุ่มรายได้สูงที่สุด)

(กลุ่มรายได้น้อยที่สุด)

ภาพที่ 2 เส้นลอเรนส์ของรายได้ของ อปท.ภายในกลุ่ม ในปี 2554

เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มรายได้สูงที่สุดกับกลุ่มรายได้น้อยที่สุด

จากภาพที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์จีไนของรายได้ อปท.ภายในกลุ่มจังหวัดในปี 2554 พบว่า กลุ่มจังหวัดที่มีรายได้สูงสุดมีสัมประสิทธิ์จีไนเท่ากับ 0.2387 และกลุ่มจังหวัดที่มีรายได้ต่ำสุดมีสัมประสิทธิ์จีไนเท่ากับ 0.3547 โดยเส้นลอเรนส์แสดงให้เห็นว่ามีความเหลื่อมล้ำภายในกลุ่มจังหวัดที่มีรายได้น้อยที่สุดมากกว่ากลุ่มจังหวัดที่มีรายได้สูงที่สุด

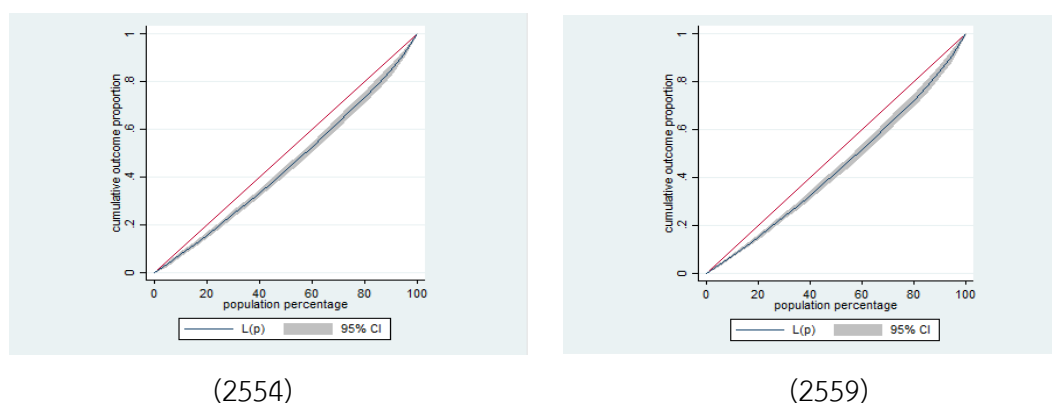
ผลการวิเคราะห์ระหว่างกลุ่มจังหวัด (Between provincial group)

การวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มจังหวัดที่มีระดับรายได้ที่แตกต่างกัน โดยคำนวณจากค่าสัมประสิทธิ์จีนิ แสดงในตารางที่ 4 ซึ่งชี้ให้เห็นว่าความเหลื่อมล้ำของกลุ่มจังหวัดเพิ่มขึ้นจาก 0.083 ในปี 2552 เป็น 0.104 ในปี 2558 แสดงให้เห็นว่าการจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลกลางไม่เหมาะสมกับรายได้ของอปท. เมื่อเปรียบเทียบรายได้ อปท. จังหวัดชลบุรีที่เป็นจังหวัดที่มีรายได้สูงสุดในกลุ่มจังหวัดที่มีรายได้สูงสุดในปี 2552 อปท.มีรายได้ 10,819.63 ล้านบาท ขณะที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดที่มีรายได้น้อยที่สุดในกลุ่มจังหวัดที่มีรายได้น้อยที่สุด รายได้ของ อปท.มีจำนวน 1,208.84 ล้านบาท (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2552) ในปี 2554 รายได้ของ อปท.จังหวัดชลบุรีมีรายได้ 13,489.94 ล้านบาทเหรียญสหรัฐ ในขณะที่รายได้ของ อปท.จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีรายได้ 1,299.63 ล้านบาท (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2554) ในปี 2557 รายได้ของ อปท.จังหวัดชลบุรีมีรายได้ 18,120.75 ล้านบาท ส่วนรายได้ของ อปท.จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีรายได้ 1,798.56 ล้านบาท (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2557) และในปี 2559 รายได้ของ อปท.จังหวัดชลบุรีมีรายได้รวม 19,605.91 ล้านบาท และรายได้ของ อปท.จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีรายได้รวมเพียง 2,021.38 ล้านบาท (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2559) ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดชลบุรีตั้งอยู่ในภาคตะวันออกของประเทศไทยเป็นเขตอุตสาหกรรม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ พื้นที่ใกล้สิ่งอำนวยความสะดวกมากมาย และเป็นจังหวัดที่อยู่ในเขตเศรษฐกิจตะวันออก (Eastern Economic Corridor Development: EEC) พื้นที่นั้นจะสามารถสร้างรายได้สูง ในขณะที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนอยู่ในภาคเหนือเป็นพื้นที่แล้ง อาชีพหลักของประชาชนคือเกษตรกรรมและมีการกระจุกตัวของภาคอุตสาหกรรมต่ำ แสดงให้เห็นถึงช่องว่างของรายได้ในระดับพื้นที่

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์จีนิของรายได้ของ อปท.ระหว่างกลุ่มจังหวัด ปี 2552-2559

ปีงบประมาณ	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
Gini Coefficient	0.083	0.093	0.097	0.098	0.096	0.101	0.104	0.101

ที่มา: จากการคำนวณของผู้วิจัย

ภาพที่ 3 เส้นลอเรนซ์ของรายได้ของ อปท. ในปี 2554 และ 2559

จากภาพที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์จีไนซ์ของรายได้ของ อบท.ระหว่างกลุ่มในปี 2554 และ 2559 แสดงให้เห็นว่าความเหลื่อมล้ำเพิ่มขึ้น ในปี 2552 มีค่า 0.083 และในปี 2559 มี 0.101 โดยเส้นลอเรนส์แสดงว่ามีความเหลื่อมล้ำกันระหว่างกลุ่ม

บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของ อบท.ระดับจังหวัดและในกลุ่มจังหวัดยังคงมีอยู่ จากผลการวิจัยที่พบว่า กลุ่มจังหวัดที่มีรายได้สูงที่สุดมีความสามารถในการจัดเก็บรายได้มากกว่ากลุ่มอื่น อันเนื่องมาจากความแตกต่างทางด้านการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาถึงความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของ อบท. ภายในกลุ่มจังหวัด พบว่า จะมีความเหลื่อมล้ำสูงในกลุ่มจังหวัดที่มีรายได้น้อยที่สุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์จีไนซ์ระหว่าง 0.321-0.335 ส่วนความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของ อบท. ระหว่างกลุ่มจังหวัด พบว่ามีความเหลื่อมล้ำเพิ่มขึ้น โดยค่าสัมประสิทธิ์จีไนซ์เพิ่มขึ้นจาก 0.083 ในปี 2552 เป็น 0.101 ในปี 2559 แสดงให้เห็นว่าการจัดสรรงบประมาณไม่สอดคล้องกับรายได้ของ อบท. แม้ว่าภายในกลุ่มจังหวัดที่มีรายได้สูงที่สุดจะมีความเหลื่อมล้ำที่ไม่ต่างกันมาก แต่ภายในกลุ่มจังหวัดที่มีรายได้น้อยที่สุดกลับมีความเหลื่อมล้ำสูงเนื่องจากจังหวัดในกลุ่มที่มีรายได้ต่ำนั้นตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นพื้นที่ค่อนข้างแห้งแล้ง และมีการกระจุกตัวของภาคอุตสาหกรรมค่อนข้างต่ำ ทำให้การจัดเก็บรายได้ของ อบท.ไม่ได้มากเท่าที่ควร

ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดเก็บรายได้ของ อบท. ตามเกณฑ์ แต่จากการคำนวณแสดงให้เห็นว่าไม่สามารถลดปัญหาความเหลื่อมล้ำได้ เนื่องจากเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณแต่ละจังหวัด 4 มิติ (สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552) นั้น ไม่ได้คำนึงถึงรายได้ของท้องถิ่นที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง ซึ่งรายได้ส่วนนี้แสดงถึงระดับการพัฒนาของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดีและแสดงให้เห็นความเหลื่อมล้ำของรายได้ของท้องถิ่น มีสาเหตุสำคัญมาจากการกระจุกตัวทางเศรษฐกิจในสาขาการผลิต การบริการ และการท่องเที่ยวบางพื้นที่ วัดโดยรายได้ต่อหัว (GPP per capita) รายจังหวัด ทำให้ฐานภาษีของท้องถิ่นแตกต่างกัน โดยงานวิจัยนี้แสดงเชิงประจักษ์ถึงความเหลื่อมล้ำระหว่างจังหวัดและกลุ่มจังหวัดจากรายได้ของท้องถิ่นแต่ละจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยนี้คือ รัฐบาลควรพิจารณาการจัดเก็บรายได้ของท้องถิ่นมาเป็นส่วนประกอบในการจัดสรรงบประมาณ และควรปฏิรูปเงินอุดหนุนตามหลักความเสมอภาคเพื่อลดความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองและชนบท โดยให้เงินอุดหนุนแบบผกผัน กล่าวคือ หากท้องถิ่นมีรายได้จากการจัดเก็บเองน้อยก็ควรจัดสรรงบประมาณต่อหัวมากกว่าจังหวัดที่มีรายได้จากการจัดเก็บเองมากกว่า ซึ่งจะทำให้ท้องถิ่นมีรายได้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่นหรือในจังหวัดมากขึ้น ส่งผลให้คุณภาพชีวิตโดยรวมของคนในจังหวัดดีขึ้นมากกว่าเพื่อให้ทัดเทียมกับจังหวัดที่มีรายได้สูงและสามารถลดความเหลื่อมล้ำในแต่ละพื้นที่ได้ในที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2552). **รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ 2552 ในแต่ละจังหวัด**. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2561, จาก http://www.dla.go.th/work/money/data/03/Summary_52.pdf
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2554). **รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ 2554 ในแต่ละจังหวัด**. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2561, จาก http://www.dla.go.th/work/money/data/03/Summary_54.pdf
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2556). **แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2543**. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2561, จาก http://www.sukhothailocal.go.th/files/com_order/20150305145556lvmvg.pdf
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2557). **รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ 2557 ในแต่ละจังหวัด**. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2561, จาก http://www.dla.go.th/work/money/data/03/Summary_57.pdf
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2559). **รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ 2559 ในแต่ละจังหวัด**. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2561, จาก http://www.dla.go.th/work/money/data/03/Summary_59.pdf
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2559). **การกำหนดสัดส่วนและหลักเกณฑ์การจัดสรรรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**.
- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. (2558). **การสังเคราะห์ความรู้การกระจายอำนาจและการคลังท้องถิ่น: การขยายฐานรายได้และมาตรการลดความเหลื่อมล้ำ**. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2561, จาก http://www.kpi.ac.th/media_kpiacth/pdf/M10_631.pdf
- วุฒิสาร ตันไชย. (2557). **การกระจายอำนาจและประชาธิปไตยในประเทศไทย**. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2561, จาก http://www.kpi.ac.th/media/pdf/research/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B8%E0%B9%8A%E0%B8%9F_2_f438dc7ff413738d46107b352c0c1610.pdf
- วุฒิสาร ตันไชย. (2557). **การกระจายภารกิจหน้าที่ไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุคใหม่**. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2561, จาก <http://www.local.moi.go.th/webst/botfam1.htm>
- สกนธ์ วรรณวิวัฒนา. (2559). **Fiscal Decentralization and Intergovernmental Transfer in Thailand. Thammasat Review of Economic and Social Policy. Volume 3, Number 2, July – December 2017.**
- สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2552). **รายงานผลการศึกษาความก้าวหน้าของการกระจายอำนาจในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). **รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย**. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2561, จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_w3c/ewt_dl_link.php?nid=6363
- สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม. (2558). **เส้นความยากจน ลัดส่วนคนจน จำนวนคนจน (ด้านรายจ่าย) จำแนกตามภาคและจังหวัด ปี พ.ศ. 2543 – 2553**. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2561, จาก <http://social.nesdb.go.th/social>
- อัครณัฐ วงศ์ปรีดี. (2555). ปัญหาการคลังท้องถิ่นไทย: บทสะท้อนจากมุมมองของผู้บริหารเทศบาล. **วารสารการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน**, 19(1), 1-27.
- Lerman, R., & Yitzhaki, S. (1985). Income Inequality Effects by Income Source: A New Approach and Applications to the United States. **The Review of Economics and Statistics**, 67(1), 151-156.
- Pyatt, G. (1976). On the Interpretation and Disaggregation of Gini Coefficients. **The Economic Journal**, 86(342), 243-255.
- Todaro, M. P., & Smith, S. C. (2015). **Economic development**. 12th Edition. Boston: Pearson Addison Wesley